

tons. Lýsingin er eitt vónbrot.

Ein hugsar kortini sum so, at her er ein møguleiki fyri at fáa Føroya landsstýri í talu og sendir inn uppskot, hettar er gjørt við basis ella grundarlagi í arbeiðsdekkkinum, sum tað fundamentala, og ein kallar uppskotið fyri «Ta teoretisku minstustøddina», støddgivið eftir mesta stampa- ella stykkjatalinum, ið møguligt varð at viðgerða í 24 tímar — i eitt samdøgur — stundin fer upp um 20 brt. og ein er sostatt ikki innan kappingarkarmín.

Uppskotið verður vrakað, men tað verður mett, at ávis- ing tankar eru nýttligar og ein virðislon, javnstór fyrstu virðislon verður handað. Tað vóru 1200 krónur.

20 tonsarar verða settir í gerð kring alt landið, og størri skipasmiðjurnar halda áfram við at byggja prototypur.

Í 1967 eru vit ein bólkur ið kemur til ta niðurstøðu at skulu vit gera okkum vónir um at bróta henda ónda sirkul, so mugu vit bara seta øll segl til og royna sjálvir.

Í 1968 keypa vit við neyð og deyð majoritetin í P/f Vestmanna Skipasmiðju og byggja tá «Stapan», synd at siga, hann var ikki serliga vakur á ta lita. Jógván Olsen, høvudsøigari í skipinum segði í talu síni beint áðrenn sjóseting, at skipið *aftan*, mest var at líkna við slán-mannequin-ina Twiggy. Menn ótaðust og mettu at hetta fór aldrin at bera til, hetta fór aldrin at sigla. So varð kortini ikki — teknað varð av byggjum við grundarlagi í somu linjutekning, tí at Stápin sýndist av-bera gott sjóskip og sáttmáli fekkst aftur í lag, takkað verið

Peturi Reinert, men gakk, í 1969 setur Realurin lánibenn í verk, yvir ein kamb. Vit liggja innibrendir við stáli til tveir bátar, sáttmáli varð nevnliga eisini um sama mundið gjørdur við Hvanna-sundsmenn. Fólk, ið varð vordíð vant upp av monnum frá Teknologisk Institut, og við stuði frá Landsstýrinum, noyddist til hús.

Um sama mundið var ein destrukstionsplanur fyri part- ar av danska, avloðaða træ- bátatlotanum lagdur fyri danska Fólkatíngið, men tikin aftur, møguleika tí at tað stutt eftir stóð at lesa í Dansk Fiskeritidende at «syv kuttere til tvang nede på Romø, men der er vist interesse for på Færøerne, at erhverve disse skibe». Nakað um sama mundið lat Skala Skipasmiðja eitt sátt meistaraværk úr hondum, nevnliga «Gullfinnur», ið so avgjort hevði kunnað ført teir útum prototypustadii, men tað bleiv bert til eitt afturat.

Nakað áðrenn hevði Tórshavnar Skipasmiðja eisini bygt eitt sátt dygdarverk, nevnliga «Norðvikingur» men tað bleiv støðugt sama skili, bert tann eini sáttmálin. Imðan floymdi inn í landið streymurin av gomlum donskum træbátum. Støðan var vordin vónleys.

Frá Vestmanna Skipasmiðju bleiv lay-out tekning til eitt ætlað rækjuskip latið eiganarum av «Vesturvarða», men orðin fór til Norra, hetta bleiv so byrjanin til at føroysk vitan ella know-how endaði yvri í Norra innan rækjufloata-útbygging.

Vestmanna Skipasmiðja fór í líkvíðing, á prototypu- stadiinum og umleið 70 mans gjørdust arbeiðsleysir. Vit

finnu verðins mest avan- ceraða og best útgjörda rækjufloata og við hesum hava vit partvist investerað skeivt, tí nú er eingin kvota.

Sambært fiskivinnuraðið er meðalaldurin á floatanum umleið 24 ár og er hann funk- tionsmessugt ringastur í nýggja endanum. Her verður óivað hugsað um halv- virðekkaða smáu togararnar, har tað kortini ikki er talan um aldur, men um góðsku av fiskinum teir føra til lands. Burtursæð frá teimum relativt ella lutfalls- luga stóru togararum, bygdur á Skala og onkrum afturat, so má støðan sigast at verða hættilig.

Vit hava ongan skipas- miðjunað, tí sambært út- talið á hægsta plani, so er tað, at byggja prototypur, ikki sæð frá einum politiskum plani, at meta sum idnaður.

Sum støðan so stóðið. Tað er eingin tilgongd til skipabyggingarfakið, tað er litil og eingin tilgongd til maskinarbeidarafakið og tað má metast sum verðandi beinleis vandamikið.

Kósin fram:

Tað sýnist nú sum ljós er fyri stavnið. Landsstýrið hevur lagt fyrri tingið uppskot um hækking av studningsláni til skipabygging við upp til 30% um bygt verður í Føroyum og lækking niður í 15% fyri bygging uttanlanda tá talan er um fót, minnst meg rætt. Og tað frættist, at realurin er sinnaður at leingja lánitíðina til 14–15 ár, og tað prototy- pu bygging á hægsta politiska stigi ikki longur verður mett sum idnaður, so eru vónir fyri framman.

Hetta seinasta meti eg sum verðandi av heilt fundamen- talum tydingi, og tí skuldi støðið av alvara verið lagt undir at Føroysku Skipa- smiðjurnar sum nú í 21 ár nærum bara hava bygt proto- typur, roknað frá tí, ið byrjað varð at byggja úr stáli, veru- luga kunnu leggja upp til veruliga produktion, ella við øðrum orðum fara yvir frá «barsilsstadiinum», yvir til veruligan idnað, — skipa- smiðjunað, — tað vil siga seriuproduktion, ikki bara til heimamarknaðin, men so sannliga eisini til export, til útflutnings, eitt nú til Grøn- lands, sum í veruleikanum slott ikki hevur ein nýttligan útróðrafloata, og hartil eru Is- land og Canada eisini mögu- ligir, potentiellir kundar.

Tað er á so nógvum økjum at ein vinnur. Byggir tú í Føroyum veitst tú hvat tú fært, fáa meira arbeiði — frá okkara arbeiðarum fáa vit fyrsta flokks arbeiði.

20% studningslánið fer ikki sum higartil út av landinum, men harafturimóti fella 30% her í landinum og tann part- urin av sáttmálaupphæddini, ið fevnir um løningar, tað verið á sjálvari skipasmið- uni, og ella frá komponent- produsentum, fellur partvist aftur í landskassan sum skattur.

Tann parturin er gott og væl 17%, ið verður afturgold- in fyri farmagjald, fellur til føroyska farmafloata og uppá langt sikt vil ein binda um heilan fingur hvat viðvik- ur tí ómetaliga vanda, ið liggur í tí, at tilgongdin til maskinarbeidara- og skips- byggingarfakið er steðgað.

Hvat projekt skal ein satsa uppá? Hetta skuldi verið einfalt at svara uppá, sera

einfalt. Vit mugu satsa uppá eina typu eitt skipaslag, ið kann setast inn har, ið torv- urin er størstur.

Tað varð ein, meti eg, fyri okkara framtíðarvínir, sera álvarslig og beinrakin lýsing, ið ein fekk av okkara fram- tíðarmøguleikum, so sum tað framgekk av fyrilestri fiska- solustjórans í gjár tann 24., frá hesum sama palli. Tann reyði trádurin var at ein lag- aði produktionina eftir okkara veruliga arbeiðsgev- ara, nevnliga tí einstaka keyparanum av føroysku út- flutningsvørini. Tað vil siga, at ein má satsa uppá eitt stórt, plant dekk, har møguleiki er fyri einum so stórum fleksibiliteti sum gjørligt, tá tað kemur til góðskingarútgjerd, av bæði einum og øðrum slag, lagað eftir skiftandi direktivum frá hesum okkara størsta ar- beidsgevara.

Men við basis-útgjerdini í position, tað vil siga tí útgerð, ið kann støðga enzym- oxydation- og bakte- riuarininum, longu innan fyrsti timin er farin. Hartil skal verða soleiðis skipað fyri, at um tað skuldi hent, at fiskifroðingar okkara koma til ta niðurstøðu, at tað ein- ans skal satsast uppá ein av möguliga fleiri veiðihættum, so skal skipið kunna nøkta eisini tey krøv ein kemur at seta til rationell og effektiv veiðiamboð, tað verið seg trol, lina ella annað. Men, og hetta vil eg undirstrika, soleiðis at funktionirnar, tað at fiska og viðgerð av fiski eru atskildar funktionir.

Eg havi í so máta full- fíggað sáttmálatilfar yvri á basinum her til vinstru og vil eg mæla til at tað verður hugt nærri at hesum. Skipið

er 80 fótur til longdar, men er dimensionerað til at kunna leingjast til 110–115 fótur um torvur skuldi verið fyri hesum.

Afturat hesum kenni eg tað sum minna skyldu at gera vart við ein sera álvarsligan spúr- ning, og tað av okkara ung- domur. Hettar havi eg hugsað almikið um og serliga kom ferð í minar hugsannir hesum viðvikandi, tá eg í fyrradagin, her á staðnum skifti orð við skiparan á Hall- arkletti, ið greiddi mær frá tí sorgarleiki, ið stendst av at okkara nýggja skúlagóð verður misnýtt á ein so fatal- an hatt, at har tað í lógini er heimilað at senda næmingar út í praktik, so verður tann óhugnaligi mátin brúktur, at praktikantarnir verða sendir umboð á veiðifloata í ársins, til veður, verstu mánaðum, nevnliga januar og februar. Hann greiddi mær frá, at dreingirnir fingur skrekk fyri livið, og tað var álvarsligur vandi fyri, at tað at gerast fiskimaður, ikki var nakað, nakar vildi leggja seg eftir, so leingi hesin mátin bleiv brúktur.

Skipið og viðurskiftini umboð á skipinum mugu gerast við innibyggingum atdrátt, attraktiv og tiltal- andi, fyri ungdomin, so at hann sjálvur leitar til tað attraktiva og í tráð við áheit- an idnaðarfelagsins til, ella á, ungdom Føroya, vil eg enda við hesum orðum: Hettar — av tí at tað í dag, er tann 25. apríl, og sostatt okkara flaggdagur:

Vit hevja merkið yvir merki- skip til fong og føring av merkisvøru.

John Smith

